

tajomníkom ONV bol predseda Aníček upozornený, že táto vec nespadá do kompetencii ONV, dal tento o veci hlasovať a to výzvou, kto je proti návrhu". Na šťastie prv než k hlasovaniu došlo člen rady ONV tajomník DS Vojtech Gavenda do veci zasiahol a tak návrh schválený nebol. Vec však dostala sa z národného výboru von a nakoľko predseda ONV je členom DS vyvolala celá aféra medzi obyvateľstvom nepriateľský postoj a silne otriasla situáciu DS v okrese.

Slovenský národný archív Bratislava, f. Demokratická strana II., kart. 1, mikrofilm. 120,

Dokument č. 102

Správa Oblastného sekretariátu Demokratickej strany v Trenčíne z 31. marca 1947 pre ÚS DS o politickej situácii v okrese.

Demokratická strana - Okresný sekretariát v Topoľčanoch

Topoľčany, dňa 31. marca 1947

Vec: Správa.

Titl.

Oblastný sekretariát DS, Ústredný sekretariát DS,

Trenčín, politické oddelenie.

B r a t i s l a v a

Na vedomie!

K udalostiam, ktoré sa zbehli v obci Chynorany, dňa 20. a 21. marca 1947 podávame Vám podľa vyjadrenia predsedu ONV a funkcionárov MO (Miestnej organizácie) DS v Chynoranoch túto správu:

K demonštrácii občania boli povzbudzovaní písaním časopisu "Sloboda" o Tisovom prospechu aj o požiadavke na zjazde roľníkov Strany slobody v Trenčíne, aby boli oslobodení politickí väzni. Nie v malej miere pričínal sa časopis "Slimák" svojím písaním.

30. marca pripravovala sa rezolúcia za oslobodenie Tisu. Na tejto rezolúcii uzniesol sa NF v Chynoranoch. Rezolúciu mali podpísať predseda DS ako aj predseda KSS, (Albert Hatala). Predseda KSS skutočne rezolúciu podpísal. Predseda DS - Florián Bezák - však pred podpísaním pribehol na sekretariát DS a k predsedovi ONV p.(ánovi) Jozefovi Podmanickému /za DS/ poradiť sa. Samozrejme, ako tajomník na sekretariáte, tak aj predseda ONV zakázali, akékoľvek rezolúcie podávať a poukázali na prípadne následky. Týmto rezolúciu roztrhali.

Predseda ONV zariadil, aby poriadok na každý pád bol udržaný a upozornil, stanicu NB v Žabokrekách n/K, aby boli v pohotovosti.

Večer na predstavení v kine bola neobyčajná návšteva veľká. Po predstavení pred kinom zišlo sa cez 500-600 ľudí. Od kina organizovane išli cez dedinu pochodom a späť spievali gardistické piesne a prevolávali na slávu Tisovi, hanili Nár.(odný) súd.

Demonštranti potom pochodovali na nádražie, kde na dva vlaky napísali heslá "Nech žije Tiso", Slov.(enský) štát" a pod. Taktiež hanili predsedu NS (Národného súdu) Dr. Daxnera. Z nádražia pochodovali do susednej obce Žabokreky nad Vlt. V ceste zastavovali idúce osobné autá a dopytovali sa, či nie sú v autách Židia. V pochode na Žabokreky zúčastnila sa už len polovica demonštrantov. Do obce však nedostali, lebo NB rázne zakročila. Z týchto demonštrantov - väčšina - ženy a chlapi, NB zaistila 7 šarvancov. /Zaistenci nie sú členmi pol.(itických) strán/. Zaistenci na rozkaz p.(ána) predsedu ONV boli odsunutí z Topoľčian do Nitry. Predseda ONV obával sa zaistencov nechať v Topoľčanoch, aby občania znovu nedemonštrovali za oslobodenie zaistencov. Demonštrácia trvala od 23. – 24. hod. Po manifestácii občania pokojne odišli domov.

Vec vyšetrovala NB z Topoľčian a Nitry. Taktiež do Chynorian bola komandovaná škola NB z Nových Zámok. Pri vyšetrovaní predseda DS vzal na seba vinu, že rezolúciu sám napísal /pri dôvernom rozhovore však nášmu funkcionárovi OO(okresnej organizácie) DS sa vyjadril, že rezolúciu nepísal sám, ale učiteľ Ignác Šmotlák, údajne býv.(alý) člen KSS - v DS nie je/. Predseda DS nechcel sa vyjadriť prečo vinu vzal na seba.

V piatok večer 21. III. 1947 demonštrácia v malom merítku sa opakovala, keď už bola tam NB a vojsko. Účastníci demonštrácie boli ženy a deti. Proti tomu rázne zakročil predseda MNV (Valent Liday), ktorému sa vyhrážala jedna žena /jej muž - príslušník KSS/ - až príde čas, že bude prvý obesený. Počas vyšetrovania NB zistila niekoľko osôb. Predseda ONV učinil opatrenia, aby podobné prípady sa nevyskytli v okrese, dať zvolať všetkých predsedov MO(miestnych organizácií) DS, ktorým situáciu vylíčil p.(án) predseda ONV Jozef Podmanický a p.(án) posl.(anec)Gáj. Sme presvedčení, že v okrese podobným výčinom nedôjde.

Sme s demokratickým pozdravom

Slovenský národný archív Bratislava, f. Demokratická strana II., mikrofilm. 161 - 162.

Dokument č. 103

List banskobystrického biskupa A. Škrábika z 31. marca 1947 vo veci J. Tisu slovenským biskupom.

Banská Bystrica 31. 3. 1947

Na biskupskej konferencii 27. 3. 1947 som informoval vdp. Ordinárov o žiadosti dr. Juraja Šujana, obžalobcu pri Národnom súde, aby som osobne požiadal dr. Jozefa Tisu, žeby si žiadal po eventuálnom odsúdení milosť. V Trnave prítomný dr. Šujan ma upravil, aby som v tejto záležitosti vyhľadal v Bratislave dr. Jozefa Lettricha, predsedu Slovenskej národnej rady, ktorého on už vopred požiadal, aby mi vymohol pripustenie k dr. Tisovi.

28. 3. 1947 som bol u dr. Lettricha a prečítal som mu text, ktorým som žiadal dr. Tisu aby si pýtal milosť: